

Nu växer det för fullt i Rapsmästarfältet. Variationen i åtgärder är mycket stor mellan de 40 tävlande lagen. Med ett spann i utsädesmängd från 25 till 70 frön, många unika sorter och till och med en trippelsortblandning finns här mycket matnyttigt att hämta framöver.

Text & foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

RAPSMÄSTAREN
2020

Mästarkampen har börjat

På hemmaplan. Ebbe Persson framför sin och Team Egonsborgs tävlingsruta sådd med DK Exception 35 frön per kvadratmeter.

Rapsmästaren 2020

All information: www.rapsmastaren.se
Här finns tävlingsregler, de senaste åtgärderna (uppdateras löpande), filmer från tävlingsfältet m.m.

Vad? Tävling i höstraps, där laget med högst råfettsskörd vinner.

Var? Försöksvärd är Ebbe Persson, Egonsborg, Trelleborg.

Arrangör: Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare

Kontakt: Tävlingsledare
Albin Gunnarson, SFO, 070-568 60 27

Sponsorer: Agria, Lantmännen, Scandinavian Seed, Väderstad, Yara

Den 21 augusti 2019 gick startskottet för Rapsmästaren 2020. En tävling – mycket mer än ”bara” en tävling. Den är en samlingspunkt för ett stort intresse för odling av höstraps hos lantbrukare, rådgivare och forskare i norra Europa. England, Tyskland, Polen, Tjeckien, Danmark och Finland ställer upp med flera lag. Och tillsammans med kollegorna från Sverige går man all-in på att hitta det ultimata receptet för högsta höstrapsskörd.

Många besök i fält

Tävlingsfältet ligger på ett av Ebbe Perssons fält på Egonsborg, norr om Trelleborg i Skåne. Den dagliga friden på gården har nu ersatts med något helt annat:

– Ja det har varit en väldig trafik hit och ut i tävlingsfältet vilket känns riktigt häftigt, berättar Ebbe.

Han ställer själv upp i tävlingen med Team Egonsborg och ser med spänning fram emot hur han kan mäta sig med övriga deltagare. Att spela på hemmaplan brukar vara en fördel så man undrar naturligtvis över hemmalagets åtgärder och nu i starten vilken sort och utsädesmängd Ebbe har valt på den behagliga Söderslättsleran. Vi återkommer med det och börjar med att kolla runt bland tävlingsdeltagarna hur man resonerar kring sort och utsädesmängd (se separata berättelser i artikeln).

Stor variation i sort och antal frön

Tävlingen för 4 år sedan hade ett ganska begränsat antal sorter, men så är

verkligen inte fallet denna gång. Hälften av lagen har valt unika sorter, dvs. en sort som ingen annan har valt och till detta kommer 4 lag som valt någon typ

Stort spann på sortval och utsädesmängd

Lag	Sort	Utsädesmängd grobara frön/m ²
Stockholm-Uppsala styrelse	DK Exception	25
SOYL Sverige	DK Extremus	40
Tre Närkingar	DK Explicit	25
Lantmännen Team Svea	SY Florian	33
10-tons klubben	SY Florian / DK Exception	20+20
NoroTec Canola Boys	Dariot	40
Gullviks	Hambre	50
Syngenta Nordic	SY Florian	35
Lantmännen Team Syd	SY Florian	39
Team Surrmland	Artemis / DK Exception / Dariot	12+12+12
VäxtRåd & Växtline	SY Florian	42
Lantmännen Team Väst	SY Florian	37
Östraps	DK Exception	45
Gröna Klustret Nuntorp	KWS Hillico	50
SpmO Skåne	Dariot	50
100 år i Södra Sverige	DK Exsteel	30
Driftledarkursen Vreta	Artemis	35
Team Åland 	DK Expansion	40
Team Omya	DK Exception	45
HIR Skåne Max	Atora	45
HIR Skåne Strategi	SY Florian	40
NPZ 	Kicker	50
ERFA Halland	Smaragd	32
Mattias Dahlstrand	Dariot	45
Framtidsodling HB	Dariot / DK Exception	15+15
Henke Claesson	PT 275	38
Team Finland 	Atora / SY Florian	20+20
Sörmlands Starka	DK Explicit	40
Svenska Foder	Ambassador	40
Bayer Crop Science	DK Expansion	35
Corteva Agriscience	PT275	40
Gammel Eje Gods 	DK Expansion	30
Strandegård Gods 	DK Exclaim	50
Skovhøj 	DK Exclaim	30
SPZO 	Temptation	40
BASF Sverige	INV 1030	40
Team Egonsborg	DK Exception	35
Frank Jessen 	Violin	45
K&M Team PL 	DK Expansion	30
NIAB 	Artemis	70

Tabell 1. Av de 40 lagen har 19 valt en sort som ingen annan har. 4 lag har valt en sortblandning med 2 eller 3 sorter. Sammantaget har således nästan 60 % av tävlingsleden ett "unik" sortval. Utsädesmängden ligger mellan 25 till 70 frön per kvadratmeter. Här kommer det att finnas många intressanta iakttagelser att göra under tävlingens gång på både beståndsutveckling och hur olika sorter fungerar.

av sortblandning. Några av sorterna finns över huvud taget inte i svenska officiella sortförsök. De vanligaste sorterna är SY Florian, DK Exception och DK Expansion. Mindre vanliga är till exempel Artemis, förädlad av Limagrain, en stor sort utomlands. Brittiska laget från NIAB har valt denna sort, men även driftledarkursen på Vreta. Ett exempel på det intressanta spännet bland tävlingsdeltagarna.

Den ganska okända sorten Smaragd kör ERFA Halland med, inspirerad av danska försök. Sorten stod i de svenska försöken 2019 för toppresultatet i ett enskilt försök med hela 7984 kilo per hektar i obehandlat. Det blir

Tävlingsledningen inspekterar. Det är viktigt att kontinuerligt följa upp tävlingen i fält. Anneli Kihlstrand, SFO, tävlingens domare, Nils-Gustav Nilsson, ordförande i arrangerande Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare och Albin Gunnarson, SFO, tävlingsledare.

Mer än tävling.
Förutom själva Rapsmästaren 2020 finns det på fältet försök med Tempo-sådd och gödsling men även ett kompletterande sortförsök.

Ensamma om trippelblandning

Team Surrmland med Johan Kjellin, Björkeby Gård, Mariefred i spetsen satsar på en sortblandning med hela 3 sorter – och det är man ensam om i tävlingen. Sorterna är Artemis + DK Exception + Dariot med 12 frön vardera dvs. totalt 36 frön per kvadratmeter.

- Vi ser det som ett sätt att sprida riskerna och få spridning av skidornas höjd i beståndet, berättar Johan.

Lagdeltagarna har hemma på sina gårdar sett att sortblandningar fungerat bra och ser det som en

säkerhet vid tuffa förhållanden.

- Vi tänker mycket på säkerhet och vinterhärdighet här uppe och vem vet, det kanske blir en riktig vargavinter nere i Skåne.

Laget består av ett gäng lantbrukare i styrelsen för Södermanlands län Frö- och Oljeväxtodlare som går in för tävlingen med liv och lust.

- Vi har många idéer, går in med det bästa vi har och vågar man inget – då vinner man inget avslutar Johan entusiastiskt.

spännande att se hur Smaragd levererar i Rapsmästartävlingen!

Vad gäller utsädesmängd som så ofta diskuteras så har den ett intressant spann från 25 till 70 frön per kvadratmeter med ett medeltal på 40 frön (tabell 1). Högst ligger det engelska laget från NIAB med just 70 frön. I andra ändan av utsädesspannet ligger två lag från Mälardalen med 25 frön per kvadratmeter.

Arrangörerna levererar

Att genomföra en tävling som Rapsmästaren 2020 kräver ett stort engagemang från många håll. Helena Håkansson är fältförsöksledare på HS Skåne och lite av spindeln i nätet i fält.

- Det känns väldigt kul och smickrande att vi fått förtroendet igen att

genomföra en rapsmästartävling. Vi har ju väldigt duktig personal och egentligen är det samma noggrannhet som vid alla försök vi genomför så det känns bra, säger Helena förnöjsamt.

En gång i veckan samlar hon de åtgärder som lagen beställt och beger sig till Egonsborg. Det blir ett intensivt år på gården för Ebbe Persson:

- Det är väldigt kul detta. Man känner sig hedrad att få bli värd för tävlingen också får man ju tänka till lite extra vad man ska satsa på i vårt eget lag.

Lite ogräs – många preparat

Ogräsbekämpningen blir mer variationsrik i Rapsmästaren denna gång jämfört med 2015 eftersom det nu finns bland annat preparat som Devrinol och Belkar

med i leken. Fem lag valde att behandla med Devrinol eller Devrinol i blandning med klomazon i form av Kaliff eller Centium redan direkt efter sådd. I försök är det en bred kombination med bra effekt och det här öppnar för möjligheten att tillväxtreglera utan karens i tid. Ytterligare 6 lag körde ren klomazon i form av Centium eller Kaliff. Nu i slutet av september gäller det för många lag att få ihop pusslet av tillväxtreglerande triazolol och Belkar. Men glädjande för alla verkar ogrästrycket vara lågt just ju.

Behandlingen av spillsäd, som gjordes centralt i tävlingen, verkar ha suttit bra i timing då ingen spillsäd av betydelse finns på tävlingsytan. Det känns bra då lagen nu kan koncentrera sig på rapsplantan i stället för spillkorn. ●

Tunnaste sådderna

De två lagen Stockholm-Uppsala styrelse och Tre Närkingar har gått ut hårt med liten insats. 25 frön per kvadratmeter är deras val av utsädesmängd.

Frida Olsson i Stockholm-Uppsala berättar att man i hennes område de senaste tio åren gradvis gått ner i utsädesmängd och i extrema fall fått riktigt bra skördar med bestånd som efter vintern legat på så lite som cirka 15 plantor per kvadratmeter.

- Vi tycker det är lite kul att verkligen testa gränserna i tävlingen och undvika att provocera upp tillväxtpunkten även om tillväxtregleringsmedel är tillåtna

i tävlingen. Generellt tycker jag att plantorna ska utnyttja utrymmet och tillväxten på bästa sätt och inte trängas med en massa andra plantor, kommenterar Frida utsädesmängden.

Samma utsädesmängd har laget Tre Närkingar valt. Mathias Göransson, Örebro, är lagledare och berättar att med respekt för de drivande jordarna och varma höstarna på de södra breddgraderna satsade de på en riktigt låg utsädesmängd. Erfarenheterna från den egna gården är positiva med utsädesmängder ner till 35 frön jämfört med 50.

- Men så här i mitten av september så ser det inte så lysande ut i tävlingsrutorna, vi kanske redan har bränt våra skepp så vi får se...

kommenterar Mathias beståndsutvecklingen.

Han menar att det är lite knepigt att tävla på distans och blir det lite svagt i en hörna i parcellen så får det förhållandevis stora konsekvenser. Men laget ser ändå positivt på fortsättningen:

- Raps är fantastisk på att kunna kompensera och blir det bara kraftiga plantor så kan det bli riktigt bra.

Kan bli 2000 åtgärder.

Tävlingen genomförs av 40 lag i 4 upprepningar vilket gör 160 parceller. Lagen får maximalt utföra 12 åtgärder. Det kan således bli nästan 2000 rutvisa behandlingar som försökspatrullen ska hålla koll på och utföra korrekt innan det är dags att skörda.

Kluring på hemmaplan

Med 39 lag på bortaplan och 1 på hemmaplan borde oddsen vara stora för Ebbe Persson i Team Egonsborg. I alla fall om det gällt fotboll. Men odling och biologi är mer komplext än idrott så det krävs kanske lite list för att nå toppen.

– Skörden ska ju ske vid två tillfällen och då tänkte vi att det vore bra med en sort som mognar tidigt, men samtidigt är drösfast vid det andra skördetillfället och då föll valet på DK Exception, berättar Ebbe.

Han har tröskat en hel del av den sorten hösten 2019 och tycker att den har fungerat bra och gett hög skörd. Vad gäller utsädesmängden så landade den på 35 frön per kvadratmeter, strax under medeltalet på 40.

– Fältet skulle ju plöjas och förberedas för ett bra såbruk så det kändes lagom när vi skulle bestämma mängden. Sen får vi se om vi valt rätt eller fel, precis som alla andra åtgärder i odlingen.

Ebbe menar också att det är intressant att ta ut svängarna med insatserna, men inte alltför extremt – det ska ju finnas någon rimlighet i vad man gör som sedan är överförbart på praktisk odling.

Driftigt lag valde Artemis

Laget Driftledarkursen Vreta, består som namnet antyder av ett gäng driftledarelever med Joakim Holmkvist från Köping som lagledare.

– Vi är några i kursen som är riktigt aktiva och kommunicerar mycket på nätet, men när vi börjar läsa senare i höst då blir det mycket höstrapssnack, berättar Joakim entusiastiskt.

Sortvalet Artemis är de tillsammans med NIAB i England ensamma om.

– Vi kollade runt bland sortförsök bland annat i Danmark och så hittade vi Artemis som verkade riktigt bra med hög avkastning och resistens mot

viruset Turnip yellow dwarf virus.

Utsädesmängden på 35 frön per kvadratmeter känns lagom och betningen med Norotec berättar Joakim lite extra om:
– Vi har en idé om att zinken gör fosfor lite mer tillgänglig – det kanske är lite teoretiskt, men det är kul att testa och släppa loss idéerna i tävlingen! Vi har också varit noga med att få rätt svavelkvot i gödslingen och mycket annat kul!

Team Finland, ett finskt-svenskt samarbete

Erik Perklén, Sjundeå i Finland är en känd tävlingsräv med stora framgångar i tidigare genomförda odlingstävlingar i Sverige. Laget Team Finland valde en sortblandning bestående av Atora och SY Florian med 20 + 20 frön per kvadratmeter. Att bedriva en tävling i sydligaste Sverige från Finland är naturligtvis svårt så i laget hittar vi också Fredrik Bodin boende utanför Ystad. Hur resonerade man kring sortvalet?

– Ja, vi vet ju att Söderslätt är ett ganska tufft område för Verticillium som vissa år kan sätta ner skörden rejält. Eftersom den inte går att bekämpa kemiskt så valde vi två sorter med bra Verticillumresistens, berättar Fredrik.

Man var också mån om bra vinterhårdighet på i alla fall en av sorterna, så blir det en supertuff vinter ska i alla fall en av sorterna förhoppningsvis stå pall.

– Det är kanske inte de två mest sexiga

sorterna, men vi tycker ändå det är lite spännande att sticka ut lite grand med en sortblandning också får vi hur de går, kommenterar Fredrik med glimten i ögat.

Vad gäller utsädesmängden resonerade man kring att tävlingen etableras med en försökssåmaskin och att hur bra den än är så kanske man inte ska gå allt för långt ner. Så det fick bli sammanlagt 40 frön per kvadratmeter vilket också är genomsnittet för samtliga deltagare i tävlingen.